

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Andreje Babiše, Heleny Válkové, Aleny Gajdůškové, Stanislava Grospiče, Marka Výborného, Heleny Langšádlové, Terezy Hyťhové a dalších na vydání zákona o ochránci práv dětí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o ochránci práv dětí) (sněmovní tisk č. 894)

Vláda na své schůzi dne 13. července 2020 projednala a posoudila návrh na vydání zákona o ochránci práv dětí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o ochránci práv dětí), a zaujala k tomuto návrhu **neutrální stanovisko**, přičemž upozorňuje na některé níže uvedené skutečnosti, které považuje za vhodné zohlednit v dalším legislativním procesu.

1. Vláda obecně považuje zakotvení národní instituce ochránce práv dětí (tzv. dětského ombudsmana) za důležité a potřebné, neboť toto téma je spojené s výrazným přesahem do oblastí základních lidských práv a svobod této věkové kategorie osob. Vláda by nicméně právě proto považovala za vhodnější, aby taková nová úprava byla předložena jako vládní návrh, jemuž by pak předcházelo standardní připomínkové řízení tak, aby se k němu mohly vyjádřit všechny dotčené orgány, a které by zajistilo provázanost nové právní úpravy s ostatními právními předpisy v rámci celého právního řádu.
2. Podle názoru vlády lze uvažovat o řešení, podle kterého by ochránce práv dětí byl zřízen jako orgán komplementární k dosavadní působnosti veřejného ochránce práv, který by se soustředil na agendy současným rozsahem působnosti veřejného ochránce práv nepokryté (tj. systematický monitoring dodržování práv dítěte vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte, podpora práv dětí a zajištění jejich participace na své činnosti, stížnostní agenda vůči subjektům nespádajícím do působnosti veřejného ochránce práv, vzdělávání a osvěta).
3. Podle názoru vlády navrhované zakotvení pravomoci ochránce práv dětí podávat Ústavnímu soudu návrh na zrušení zákona, jiného právního předpisu nebo jejich částí v § 4 odst. 1 písm. c) a § 12 odst. 1 návrhu zákona je nedůvodně široké a nesystémové,

neboť takto rozsáhlou pravomocí není nadán ani Veřejný ochránce práv. Naopak ochránci práv dětí se zde navrhuje zakotvit aktivní legitimaci jako prezidentu republiky, skupině poslanců či senátorů nebo vládě (srov. § 64 odst. 1 zákona o Ústavním soudu). Současně vláda upozorňuje, že formulace v § 12 odst. 1 návrhu zákona „Zjistí-li ochránce práv dětí při své činnosti či na základě jiných důvěryhodných informací, že zákon, jiný právní předpis nebo jeho část jsou v rozporu s ústavním pořádkem...” je nevhodně postavena na objektivním zjištění protiústavnosti právní normy ochráncem práv dětí, přičemž rozpor s ústavním pořádkem může konstatovat pouze Ústavní soud, nikoli ochránce práv dětí.

4. Vláda dále upozorňuje, že ustanovení o spolupráci mezi ochráncem práv dětí a veřejným ochráncem práv podle § 15 předloženého návrhu zákona, jakož i doprovodná změna zákona o veřejném ochránci práv v části jedenácté návrhu, nedostatečně upravuje vzájemné vztahy mezi stávajícím veřejným ochráncem práv a ochráncem práv dětí, a proto hrozí riziko možných kompetenčních sporů. V této souvislosti by bylo podle názoru vlády nezbytné upravit rovněž § 97 soudního řádu správního, neboť ten v současnosti upravuje pouze situace, kdy vzniká kompetenční spor mezi správními orgány, mezi orgány územní nebo jiné samosprávy, nebo mezi ústředními orgány státní správy. Veřejný ochránce práv ani ochránce práv dětí však nespádají do žádné z těchto kategorií. Ústavní soud pak řeší v návaznosti na Ústavu podle § 120 zákona o Ústavním soudu pouze spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy.
5. Z návrhu zákona také není zřejmé, jaký má být vztah působnosti ochránce práv dětí k působnosti dalších institucí, které již v současnosti mohou ve shodných procesních rolích v řízeních týkajících se dítěte vystupovat (orgán sociálně-právní ochrany dětí v případech podle § 14 a 17 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, státní zastupitelství v případech podle § 8 zákona o zvláštních řízeních soudních, případně také soud, který podle § 13 zákona o zvláštních řízeních soudních může zahájit řízení i bez návrhu). Tento kompetenční překryv bez vyjasnění vzájemných rolí jednotlivých institucí by mohl vést k nežádoucím duplicitám nebo kompetenčním sporům, které by mohly mít nežádoucí dopad na řešení záležitostí dítěte.
6. Vláda zejména z důvodů rozpočtových požaduje, aby navržený zákon nenabýval účinnosti v polovině kalendářního roku, ale k 1. lednu, tedy spolu se začátkem rozpočtového roku. Doporučuje tedy upravit navržené ustanovení o účinnosti tak, aby zákon nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2022.